

با حضور مقام معظم رهبری برگزار شد

مراسم عزاداری شب عاشورای حسینی(ع) در حسینیه امام خمینی

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری؛ مراسم عزاداری شب عاشورا، با حضور مقام معظم رهبری در حسینیه امام خمینی (ره) برگزار شد. در این مراسم حجت‌الاسلام‌والمسلمین عالی در سخنانی، «صبر فردی» و «صبر اجتماعی» را دو دستور ...

صفحه ۲

دوشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۹۹ • ۱۱ محرم ۱۴۴۲ • ۳۱ آگوست ۲۰۲۰

تیتَر دو

فروش سلاح تحویل در منزل

آمارهای رسمی از افزایش آمار مرگ با سلاح گرم و همچنین افزایش میل به خرید اسلحه حکایت دارد

صفحه ۹

تیتَرها

غافلگیری آقای بازار

یک کارشناس بورس از احتمال دستیابی شاخص به ۲۰۸ میلیون واحد خبر می‌دهد

صفحه ۵

در گفت‌وگوی «شرق» با وکیل مادر رومینا مطرح شد

ناگفته‌هایی از قتل رومینا اشرفی

صفحه ۱۰

«نازک نارنجی»‌های وطنی!

استراماچونی به استقلال برمی‌گردد؟

صفحه ۱۱

حرف اول

جماران، یادگاری برای پایتخت

احمد مسجدجامعی - عضو شورای شهر تهران

در مواجهه با مسائل شهری، به‌کارگیری رهیافت‌های علمی و تکیه بر روش‌های کارشناسی و نیز لحاظ‌کردن ویژگی‌های طبیعی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مانند آنها، ضرورتی پذیرفته در میان همگان است. چنین رویکردی به شهر و شهرنشینی، غالباً به راهکارها و راه‌حل‌های درست می‌انجامد و رضایت نسبی نخبگان، اصحاب فن و سرمایه و البته عموم مردم را حاصل می‌آورد. تهران مانند هر کلان‌شهر دیگری، مسائل و معضلات گوناگونی دارد که از آن میان، بافت فرسوده و ریزدانه، چالش‌های آلودشد شهر، آلودگی‌های زیست‌محیطی و توزیع ناهمگون امکانات، بیش از بقیه به چشم می‌آیند. در روند حل این معضلات، حفظ بافت‌های تاریخی و هویتی از رویکردهای مهم مدیران شهری به‌شمار می‌رود. برای نمونه، در سال‌های گذشته سامان‌دهی خیابان‌های اطراف بازار و تعبیه سنگفرش‌ها و ایجاد پیاده‌راه‌ها، نقدها و اعتراض‌هایی را برانگیخت، اما در نهایت با گفت‌وگو در جلسات کارشناسی و اصلاح برخی از موارد، نتیجه طرح رضایت شهروندان را فراهم آورد؛ درحالی‌که درباره خیابان ۱۷ شهریور، گفت‌وگوها و نشست‌های تخصصی، پس از اجرای طرح صورت گرفت که طبیعتاً چندان منشا آن نبود. هرگاه فرایند اجرای طرح‌های شهری بر مطالعات تخصصی و اندیشه جمعی مبتنی بوده، غالباً برون‌دادی مطلوب و مورد توافق نسبی حاصل آمده است؛ ازجمله در سامان‌دهی باغ‌های گوشه‌وکنار شهر، کارگروه‌هایی تخصصی تشکیل شد و بررسی‌های جامعی صورت گرفت و هرچند ضوابط و محدودیت‌هایی پیش پای صاحبان باغ‌ها گذاشته شد، اما در نهایت این روند به نفع پیریش و رضایت افکار عمومی انجامید. تخریب باغ‌های شهر که توجه شورای اسلامی شهر تهران، شهرداری و دیگر نهادهای دولتی را به خود جلب کرده، معضلی نوظهور نیست و در جست‌وجوی پیشینه این مسئله، دست‌کم می‌توان تا روزگار قاجار به عقب بازگشت؛ مثلاً در عهد ناصر، زوزف تولوزان، مدرس دارالفنون و پزشک ویژه دربار، به شاه توصیه کرد باغ‌اللازار را حفظ کند و جلوی تخریب یا به گفته امروزی‌ها تغییر کاربری آن را بگیرد. در نهایت، به این توصیه عمل نشد و از آن همه فضای سرسبز که تولوزان آن را «پره پایتخت» می‌نامید، به‌جز چند درخت در خانه اتحادیه باقی نمانده است.

شکوه عاشورا در محرمی متفاوت

قدردانی رئیس‌جمهوری از مردم و تمام بانیان مجالس و گردانندگان هیئات مذهبی

شرق: مراسم تاسوعا و عاشورا امسال در سراسر کشور در شرایطی برگزار شد که ادامه شیوع ویروس کرونا، شکل و شمایل این مراسم را با تغییراتی مواجه کرده بود. حفظ فاصله‌گذاری، برپایی مراسم در فضای باز، استفاده از ماسک و پرهیز از پراه‌افتادن دسته‌های عزاداری، از جمله پروتکل‌هایی بود که امسال از سوی ستاد ملی مدیریت کرونا ابلاغ شده بود. بسیاری از دسته‌ها و هیئت‌های عزاداری در محرم امسال ترجیح دادند نذرهای خود را به صورت بسته‌بندی‌شده به مردم

شرق: مراسم تاسوعا و عاشورا امسال در سراسر کشور در شرایطی برگزار شد که ادامه شیوع ویروس کرونا، شکل و شمایل این مراسم را با تغییراتی مواجه کرده بود. حفظ فاصله‌گذاری، برپایی مراسم در فضای باز، استفاده از ماسک و پرهیز از پراه‌افتادن دسته‌های عزاداری، از جمله پروتکل‌هایی بود که امسال از سوی ستاد ملی مدیریت کرونا ابلاغ شده بود. بسیاری از دسته‌ها و هیئت‌های عزاداری در محرم امسال ترجیح دادند نذرهای خود را به صورت بسته‌بندی‌شده به مردم

صفحه ۳

یادداشت

شبح هابز بر مکانیسم ماشه

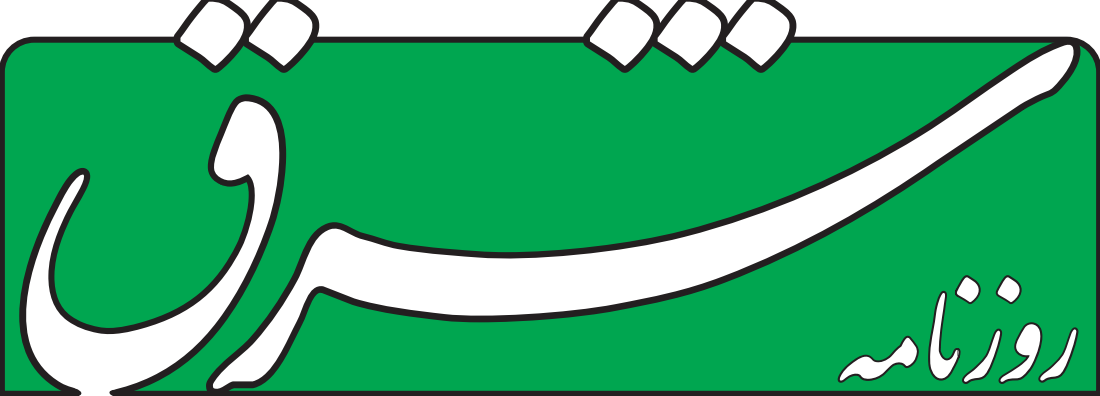
سامان صفرزایی

دولت ایالات‌متحده ۳۰ مرداد از طریق مایک پمپئو، وزیر خارجه این کشور، با ثبت شکایتی علیه ایران با ادعای «تخلف» از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)، آنچه را که اصطلاحاً «مکانیسم ماشه» (Snapback)، خوانده می‌شود، فعال کرده است. دستگاه دیپلماسی کشورمان تحت هدایت جواد ظریف با استناد به شکست اخیر (۲۴ مرداد) ایالات‌متحده در تصویب قطع‌نامه‌ای که خواستار تمدید تحریم تسلیحاتی ایران می‌شد، در حال پیشبرد یک «روایت مسلط» است، مبنی بر اینکه شانس ترامپ برای پیشبرد پروژه دوم (مکانیسم ماشه) هم صفر است.

بررسی یک تجربه شوکه‌کننده

تجربه مواجهه دولت حسن روحانی و دستگاه دیپلماسی ایران با مسئله «احتمال خروج ترامپ از برجام» نشان می‌دهد «روایت مسلطی» که دیپلمات‌های ارشد کشورمان از تحلیل و توصیف وقایع پیش‌رو ارائه می‌دهند می‌تواند نادرست و بعضاً معکوس باشد. به اواخر دی‌ماه سال ۱۳۹۶ برگردیم. ۲۲ دی‌ماه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات‌متحده اعلام کرد «برای آخرین‌بار» رفع تحریم‌های ایران را تمدید می‌کند و پس از آن از برنامه جامع اقدام مشترک خارج خواهد شد. چهار روز پس از آن عباس عراقچی، معاون حقوقی وزیر خارجه که برای سخنرانی در همایش سراسر اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی حاضر شده بود، با لحنی کاملاً مجاب‌کننده تحلیل خود را مطرح کرد. عراقچی خود این پرسش را مطرح کرد که چرا ترامپ با وجود تهدیدات اخیر هنوز از برجام خارج نشده است و بعد این پاسخ را ارائه داد: «دلیل اصلی این است که ترامپ نمی‌تواند از برجام خارج شود، چراکه با موانع زیادی روبه‌روست؛ یکی پایبندی اروپایی‌ها به برجام، حمایت روسیه و چین از این توافق‌نامه و اسناد شورای امنیت و درنهایت استحکام درونی خود برجام». عراقچی چنان تحلیل خود را مسلم و غیرقابل‌مشاجر می‌پنداشت که ادامه داد: «حالا که ترامپ نمی‌تواند برجام را از بین ببرد یا از آن خارج شود چارهای ندارد تا دستاوردهای ایران از برجام را به حداقل برساند». ترامپ کمتر از چهار ماه پس از آن -۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷- از برنامه جامع اقدام مشترک خارج شد. به‌نظر می‌آید در آن برهه دستگاه دیپلماسی که در یک دوره دو ساله با تلاشی شبانه‌روزی و «میهن‌پرستانه» کشور را یک بحران کم‌نظیر خارج کرده بودند، مایل نبود فضایی از گردش اطلاعات و تحلیل‌های گسترده شکل بگیرد که

ادامه در صفحه ۴

رئیس قوه قضائیه تأکید کرد

اراده جدی دستگاه قضا برای رسیدگی به پرونده‌های قاچاق

گروه سیاست: رئیس قوه قضائیه گفت: مردم بدانند که دستگاه قضائی اراده جدی برای مبارزه با قاچاق و رسیدگی به پرونده‌های قاچاق را دارد و صددرصد به تعهدات خود در راه‌اندازی سامانه‌های نظارتی مورد نیاز در این زمینه عمل کرده‌ایم...

صفحه ۳

سال هجدهم • شماره ۳۸۰۴ • ۱۲ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

تله‌نخواست‌ها در سیاست‌گذاری و سیاست‌ورزی

عبیسی منصوری

احتمالاً شما هم در استفاده از تلویزیون ماهواره‌ای در منزل همسایه، با دیدن کانال‌های متعدد و نپسندیدن آنها به سراغ کانال بعدی و بعدی رفته‌اید. پس از مدتی متوجه شده‌اید که زمان زیادی از دست رفته و همچنان کانال مطلوبی پیدا نکرده‌اید. در این حالت شما در تله «نخواست‌ها» افتاده‌اید. در حالت مقابل، شما از قبل می‌دانید چه برنامه‌ای در چه زمانی و از چه کانالی پخش می‌شود و برای دیدن آن اقدام می‌کنید. می‌توان برای تربیت فرزند صرفاً از کتک‌زدن برای منع‌کردن از خلاف استفاده نکرد و در مقابل می‌توان او را با کارهای نیک آشنا و به آنها تشویق کرد. بسیاری از رفتارهای سیاسی، بیش و پیش از تمرکز بر آنچه می‌خواهند، بر چیزهایی متمرکز می‌شوند که غلط یا نقص به نظر می‌رسند و سعی می‌کنند آنها را حذف یا عوض کنند. این روش اغلب نتیجه عکس می‌دهد، وقتی نوشیدنی الکلی در ایالت‌های آمریکا ممنوع شد، الکل و الکلسم کنترل نشد بلکه میزان جرم و جنایت سازمان‌یافته افزایش یافت. در کشورهای مانند چین که استفاده از دریافت‌کننده ماهواره‌ای ممنوع شد، میزان استفاده از داده‌های شبکه‌های خارجی به‌طور غیرقابل کنترل‌ی افزایش یافت. در ایران با قاچاق مواد مخدر و بدجایی مبارزه شد؛ اولی مت‌منوع‌تر گسترش یافت و در حوزه دوم، استفاده از حجاب مورد نظر کاهش یافت. این تله برای جامعه نیز موضوعیت دارد. معمولاً برآمدن پوپولیست‌ها حاصل تمرکززدن رای‌دهندگان بر ازین‌رفتن مشکلات یا نابرابری‌های اقتصادی-اجتماعی بوده است. مصادیق زیادی در جهان مانند فوجیومری در پیرو و ترامپ در آمریکا و همین‌طور در ایران به دلیل مخالفت رای‌دهندگان با شرایط و قواعد جاری انتخاب شدند. فوجیومری بر حذف فساد، تروریسم و قاچاق تأکید داشت اما مشخص نبود که چه می‌خواهد بکند. تمرکز بر نخواست‌ها تئوری و ایده نمی‌خواهد، به همین دلیل نیز پوپولیست‌ها یا از ابتدا خودمحورند یا به‌تدریج خودکامه می‌شوند. سیاست‌ورز و سیاست‌گذار خوب کسی است که خواسته‌ها را بداند و برآن تمرکز کند؛ نخواست‌ها خودبه‌خود مشخص می‌شوند. دولت‌ها نه‌فقط وظیفه دارند بر اهداف روشن خود تأکید کنند بلکه وظیفه دارند زمینه حصول خواسته‌های معقول رای‌دهندگان را نیز فراهم‌کنند. در غیراین‌صورت درگیر تنبیه مردم می‌شوند. کمتر کسی را می‌توان پیدا کرد که بیه نغی یا تنبیه بر تنش نخورده باشد؛ گزینش اداری، پلیس زندگی پشت پیچ جاده، سؤال از نوع رابطه با فرد همراه و تذکری که بابت نوع لباس داده می‌شود مثال‌هایی ابتدایی هستند. اینها در زمان انتخابات با بروز کنش‌های سیاسی-اجتماعی دولت‌ها را تبدیل به نخواست‌ه مردم‌شان می‌کنند. یکی از شواهد افتادن در تله نخواست‌ها نحوه رفتار رقبای سیاسی است. در این حالت، رقبای سیاسی بر نداشت‌ها و ضعف‌های رقیب تمرکز می‌کنند اما نمی‌گویند چه راه‌حل عملی جدیدی را روی میز کشور خواهند گذاشت. این نغی رقیب سیاسی تا آنجا پیش می‌رود که او را خان و نماینده دشمن می‌نامند. در حوزه روابط بین‌الملل، برای ادعاهای آمریکا بر تحریم برای قطع نظام حکومتی ایران پافشاری کرده است؛ ایران و نظامش پابرجاست. در مورد تحریم روسیه، این فرایند با افزایش ذخایر طلا و ارز این کشور همراه بوده است. تحریم شرکت‌های فناوری چینی، تنها باعث تسریع حرکت آنها در کسب استقلال در پژوهش و توسعه فناوری شده است. درآمد اقتصادی رفاه و درازمدت فقط با تمرکز بر خواسته‌ها ایجاد می‌شود. نمی‌توان انتظار داشت کشورها منابعشان را با نخواست‌های بین‌المللی کشوری دیگر معامله کنند یا به آن اختصاص دهند. ایران در درازمدت، نیازمند تعریف خواسته‌های معقول مطلوب خود است تا دیگران نتوانند تصمیم به همراهی بگیرند. در غیر این صورت به‌طور طبیعی دنبال خواسته‌های دیگران می‌روند؛ حتی اگر کشوری مانند امارات با برخورداری از مزیت‌های همسایگی کشوری مانند ایران، باشند. تدوین سند چشم‌انداز ۲۰ ساله تجربه موفق در زمینه روشن‌کردن خواسته‌ها بود. از دلایل رسیدن به اهداف تعیین‌شده نبود مشارکت و توافق جمعی بر خواسته‌های آن بود که تعهد به اجرا را به همراه نیاورد. دلیل دیگر، روشمندی سیاست‌مداران دست‌اندرکار بود که بیش از تعهد بر اهداف، به نغی داشته‌ها و دست‌یافته‌های داخلی و خارجی پرداختند. تمرکز بر خواسته‌ها سیماا ساختمان سیاست‌گذاری و سیاست‌ورزی است. آن‌کاش نتوان تجربه کردی چشم‌انداز را با مشارکت مردم و تعهد بر اهداف روشن تکرار کرد. پیش‌نیاز آن البته درک این نکته مهم است که صرف «نغی» و تبیین «نخواست‌ها»‌ها دور باطل است و تعریف و توافق بر «خواسته‌ها» است که برای جامعه خیر به همراه دارد.

صفحه ۲

یادداشت

۵۸ سال بعد از زلزله بوئین‌زهر ا

مهدی زارع

دهم شهریور پنجاه‌وهشتمین سالروز زمین‌لرزه ۱۳۴۱ بوئین‌زهر است. در ساعت ۱۲:۵۵ شامگاه ۱۰ شهریور ۱۳۴۱ زمین‌لرزه فاجعه‌باری با بزرگای ۷.۲ در جنوب قزوین رخ داد. این زمین‌لرزه ۹۱ روستا را به‌کلی ویران کرد و بر اثر آن ۱۲هزارو ۲۲۵ نفر کشته شدند، حدود دوهزارو ۸۰۰ نفر آسیب دیدند و ۲۱ هزار خانه تخریب شد. از جمله جاهایی که سخت‌ترین آسیب را دیدند، بوئین‌زهر، دانسفهان، آراسنج، رودک و ایلدرچین بود. جنبایی گسل زمین‌لرزه‌ای ایک مسبب زمین‌لرزه ۱۳۴۱ بوئین‌زهر ا شد. زمین‌لرزه سنگ‌ریزش‌های محلی متعددی به راه انداخت... زلزله به گونه‌ای حس شد که آسیب‌هایی در قزوین و تا تهران، به‌ویژه در مناطق جنوب شهر به بار آورد. زلزله بوئین‌زهر در زمان خاصی در تاریخ معاصر ایران رخ داد. زلزله در زمان نخست‌وزیری اسدالله علم رخ داد که اولین کابینه‌اش را ۵۲ روز قبل معرفی کرده بود. دوران نخست‌وزیری او از تیر ۱۳۴۱ تا اسفند ۱۳۴۲ به طول انجامید. در سوم شهریور ۱۳۴۱، یک ماه بعد از نخست‌وزیری اسدالله علم و یک هفته قبل از زلزله بوئین‌زهر، جانسون، معاون رئیس‌جمهوری آمریکا به تهران سفر کرد. مقصود او از این سفر آن بود که غذای سازمان ملل متحد اولین برنامه کمک خود را بعد از زلزله بوئین‌زهر در دنیا عملیاتی کرده است. ابعاد ویرانی چنان وسیع بود که بسیاری از مردم، هنرمندان و تشکل‌ها از جمله دانشجویان و استادان دانشگاه تهران، روحانیون، جبهه ملی و نهضت آزادی ایران برای کمک دست به کار شدند. برنامه‌های تقلید از جمله در مشهد آیات عظام سیدمحمدحادی میلانی، میرزا احمد خراسانی و فقیه سبزواری با صدور اعلامیه مشترکی مساعی عمومی مردم را برای کمک به زلزله‌زدگان خواستار شدند. در قم نیز آیات عظام سیدکاظم شریعتمداری، سیدمحمدرضا کلایبگانی و شهاب‌الدین مرعشی‌نجفی درباره لزوم کمک مردم به زلزله‌زدگان فتاوی جداگانه‌ای صادر کردند. مرحوم حسین شاه‌حسینی، عضو جبهه ملی اظهار کرد «بسیاری به جمعیت شیر و خورشید و حکومت اعتماد نداشتند». چهار روز پس از زلزله در چهاردهم شهریور غلامرضا تختی فرمان پرآوازه کشتی ایران کوهی از ورزشکاران را برای کمک جمع

ادامه در صفحه ۲